

QUICKSCAN ONDERSTATION WOLVEGA  
*Eindrapport*



## VERANTWOORDING

Opdrachtgever: DNS Planvorming B.V.  
Contactpersoon: Dhr. R. Nijdam  
Adres: Klaprozenweg 17 c  
1033 NN Amsterdam  
Tel: 06-24505607  
E-mail: nijdam@dnsplanvorming.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch  
Adres: Postbus 38, 2910 AA  
Nieuwerkerk a/d IJssel  
Bezoekadres: 's-Gravenweg 318-D, 2911 BK  
Nieuwerkerk a/d/ IJssel  
Tel: 0180 322840  
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Auteur: K. den Hartogh MSc.  
Kwaliteitscontrole: ing. C.J.M. Groeneveld

Projectcode: DNNA1603  
Status: Definitief  
Datum: 14-11-2017



Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt volgens de kwaliteitsnormen van het Netwerk Groene Bureaus. Dit netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. De deskundigen werkende bij Adviesbureau E.C.O. Logisch voldoen hierdoor aan de volgens het Ministerie van Economische Zaken gestelde eisen.



Adviesbureau E.C.O. Logisch is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

## SAMENVATTING

Netbeheerder Liander is voornemens transformatoren op het huidige onderstation te vervangen. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling. Onderzocht is of deze ontwikkeling in het projectgebied niet strijdig is met de Wet natuurbescherming.

Het projectgebied voorziet in geschikt habitat voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen en nestlocaties van algemene broedvogels. De werkzaamheden in het projectgebied kunnen leiden tot de vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Wanneer werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd, kan mogelijk verstoring van een broedgeval optreden.

Nadelige effecten als gevolg van de geplande ontwikkeling op het NNN en Natura 2000-gebieden worden niet verwacht. Het NNN en Natura 2000-gebieden liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden in het projectgebied.

Het is aan te bevelen nader onderzoek uit te laten voeren naar de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

Het is aan te bevelen de werkzaamheden overdag en buiten het broedseizoen uit te voeren om verstoring en overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Hiernaast wordt aanbevolen de werkzaamheden in één richting uit te voeren zodat eventuele aanwezige fauna voor de werkzaamheden uit kan vluchten.

# INHOUDSOPGAVE

<b>1</b>	<b>Inleiding.....</b>	<b>5</b>
1.1	Aanleiding en doel .....	5
1.2	Natuurbeschermingswetgeving.....	5
1.2.1	Gebiedsbescherming.....	5
1.2.2	Soortbescherming .....	5
1.2.3	Ontheffing en gedragscode .....	6
1.3	Leeswijzer .....	6
<b>2</b>	<b>Projectgebied en ontwikkelingen.....</b>	<b>7</b>
2.1	Projectgebied.....	7
2.2	Ontwikkelingen.....	7
<b>3</b>	<b>Toetsing Wet natuurbescherming.....</b>	<b>8</b>
3.1	Bronnenonderzoek.....	8
3.2	Habitatscan .....	8
3.2.1	Zoogdieren .....	8
3.2.2	Reptielen .....	8
3.2.3	Amfibieën.....	8
3.2.4	Ongewervelden .....	8
3.2.5	Vissen.....	9
3.2.6	Vaatplanten .....	9
3.2.7	Vogels.....	9
3.2.8	Mogelijk aanwezige beschermde soorten en functies .....	9
3.3	Effecten.....	9
3.3.1	Effecten ontwikkelingen.....	9
3.4	Aanbevelingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming .....	9
3.4.1	Aanvullende inventarisaties projectgebied .....	9
3.4.2	Mitigerende maatregelen .....	10
3.4.3	Ontheffing Wet natuurbescherming .....	10
<b>4</b>	<b>Beschermde natuurgebieden .....</b>	<b>11</b>
4.1	Effecten.....	11
<b>5</b>	<b>Conclusies en aanbevelingen .....</b>	<b>12</b>
5.1	Conclusies .....	12
5.2	Aanbevelingen .....	12
<b>6</b>	<b>Literatuur.....</b>	<b>13</b>
	Bijlage 1: Foto-impressie.....	14
	Bijlage 2: Tabel mogelijk aanwezige soorten .....	15
	Bijlage 3: Bomeninventarisatie .....	17

# 1 INLEIDING

## 1.1 AANLEIDING EN DOEL

Netbeheerder Liander is voornemens de transformatoren op het huidige onderstation te vervangen. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

De initiatiefnemer van een ruimtelijke ontwikkeling dient er voor zorg te dragen dat de Wet natuurbescherming niet wordt overtreden. Om deze reden is een toetsing van de geplande ontwikkeling aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Hiervoor dient te worden onderbouwd of er door de beoogde ontwikkeling geen beschermde soorten of natuurgebieden negatief worden beïnvloed. Indien overtreding niet zonder meer kan worden uitgesloten is mogelijk aanvullend onderzoek en/of een ontheffing noodzakelijk. In deze quickscan wordt geadviseerd over de vervolgstappen en of de ontwikkeling redelijkerwijs uitvoerbaar is.

## 1.2 NATUURBESCHERMINGSWETGEVING

De Wet natuurbescherming beslaat zowel soortbescherming als gebiedsbescherming. Daarnaast is gebiedsbescherming in Nederland geregeld via beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor wat betreft de soortbescherming in de Wet natuurbescherming zijn er verschillende beschermingsregimes. Het gaat om soorten die op basis van Europese wetgeving beschermd zijn vanuit Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en soorten die nationaal als beschermde soort zijn aangewezen. Middels een provinciale verordening kunnen deze nationaal beschermde soorten worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit de wet. De vrijgestelde soorten kunnen verschillen per provincie.

### 1.2.1 GEBIEDSBESCHERMING

#### **Natura 2000-gebieden**

Het is conform artikel 2.8, tweede lid van de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

#### **Natuurnetwerk Nederland (NNN)**

De regels omtrent NNN gebieden zijn door het Rijk en de provincies met elkaar afgesproken. De afspraken zijn vastgelegd in het document 'Spelregels EHS'. Het ruimtelijke beleid voor de NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. In het NNN geldt daarom het 'nee, tenzij'-regime. Of een ingreep mag worden uitgevoerd in de NNN, hangt naast de instandhouding van de omvang van het NNN, in eerste instantie af van de mate van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied.

### 1.2.2 SOORTBESCHERMING

#### **Europees beschermde soorten - Vogels**

De verbodsbepalingen voor wat betreft vogels zijn opgenomen in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

#### **Artikel 3.1 Wnb.**

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

### Europees beschermde soorten - Overige soortgroepen

De verbodsbepalingen voor wat betreft Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

#### Artikel 3.5 Wnb.

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

### Nationaal beschermde soorten

De verbodsbepalingen voor wat betreft nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming

#### Artikel 3.10 Wnb.

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

### 1.2.3 ONTHEFFING EN GEDRAGSCODE

Voor het overtreden van de verboden uit de bovengenoemde artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming kan een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang voor de betreffende soort of soortgroep.

Ook kan er mogelijk middels een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. Dit is enkel mogelijk indien de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten. De huidige gedragscodes zijn nog niet afgestemd op danwel goedgekeurd door de Minister van Economische Zaken voor handelingen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen met effecten op Europees beschermde soorten.

### 1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van het projectgebied gegeven, met huidige ecologische waarden

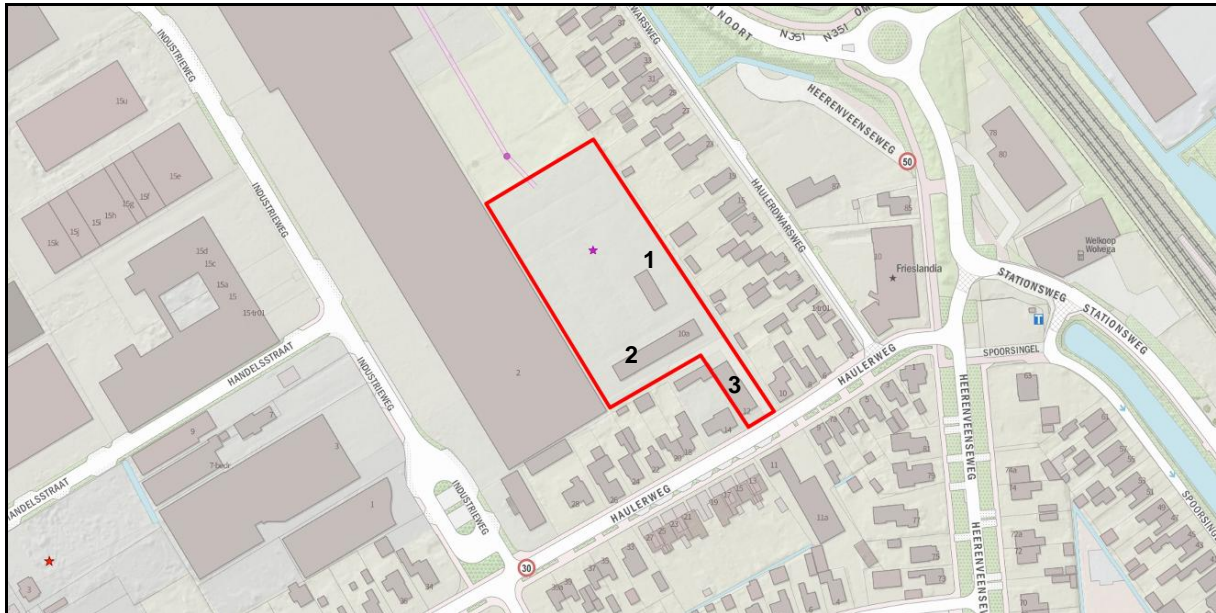
In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het bronnenonderzoek en de habitatscan weergegeven, waarbij de effectanalyse ten aanzien van de Wet natuurbescherming is opgenomen.

Hoofdstuk 4 geeft weer welke middels de Wet natuurbescherming beschermde gebieden in de omgeving van de projectgebieden voorkomen. Tevens zal hier worden aangegeven in welke mate de geplande ontwikkeling van invloed zal zijn op deze gebieden.

## 2 PROJECTGEBIED EN ONTWIKKELINGEN

### 2.1 PROJECTGEBIED

Het projectgebied is gelegen in de gemeente Wolvega in kilometerhok: X:196 / Y:543 (Rijksdriehoekcoördinaten). Afbeelding 1 geeft de globale ligging van het projectgebied weer.



Afbeelding 1: Ligging projectgebied 1. Transformator boxen, 2. 10kV gebouw en 3. Leegstaand dienstgebouw.

Het projectgebied betreft een onderstation waarop drie gebouwen en verschillende schakelinstallaties aanwezig zijn. Het terrein bestaat nagenoeg volledig uit verharding van klinkers, welke intensief worden onderhouden met betrekking tot onkruid. Het noordelijke deel van het projectgebied is momenteel niet in gebruik door Liander en bestaat uit grasland waarop af en toe pony's grazen. Hier is op enkele plekken wat verruiging van bramenstruweel aanwezig.

Er zijn drie uit bakstenen opgetrokken gebouwen aanwezig in het projectgebied. Het meest noordelijke gebouw betreft de transformatorboxen. Dit gebouw beschikt over een plat dak, bakstenen muren en geluidsisolerende beplating. Op enkele plaatsen zijn open ruimtes aanwezig langs de geluidsisolatie en rondom stalen draagbalken. Het middelste gebouw betreft het bestaande 10kV gebouw. Het is twee verdiepingen hoog en voorzien van een plat dak. Het gebouw beschikt over open stootvoegen, kieren langs daklijsten en ruimtes achter de regenpijpen. Het meest zuidelijke gebouw betreft een leegstaand dienstgebouw van één verdieping hoog, voorzien van een dakpannen puntdak. Op enkele plaatsen zijn langs daklijsten openingen aanwezig.

In bijlage 1 is een sfeerimpressie van het projectgebied weergegeven.

### 2.2 ONTWIKKELINGEN

De huidige transformatoren op het onderstation zullen worden vervangen. Mogelijk worden voor het geschikt maken van het terrein enkel bomen gekapt.

## 3 TOETSING WET NATUURBESCHERMING

### 3.1 BRONNENONDERZOEK

Om een goede inschatting te kunnen maken welke beschermde soorten mogelijk gebruik maken van het projectgebied heeft een literatuurstudie plaatsgevonden. Hierbij zijn diverse bronnen met verspreidingsgegevens geraadpleegd. De geraadpleegde bronnen zijn onder andere: verspreidingsatlassen van de verschillende soortgroepen, eerder in de regio uitgevoerde onderzoeken, in de regio actieve werkgroepen en PGO's, databanken met verspreidingsgegevens (waaronder de NDFF) en het aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebieden. Daarnaast zijn alle beschermde natuurgebieden in de omgeving van het projectgebied in kaart gebracht. Uit het bronnenonderzoek volgt een lijst met beschermde soorten welke mogelijk in het projectgebied voor kunnen komen. De geraadpleegde bronnen zijn doorgaans op uurhok-niveau, waardoor ook soorten welke bekend zijn uit de wijdere omgeving van het projectgebied zijn inbegrepen. Deze soorten hoeven niet direct in het projectgebied te worden verwacht.

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van alle beschermde soorten die bekend zijn voor te komen in de omgeving van het projectgebied.

#### Provinciale vrijstelling

De 'Verordening vrijstellingen soorten' betreft een vrijstelling van het verbod op doden en verstoren bij bestendig beheer en gebruik en ruimtelijke ingrepen. Voor de provincie Friesland zijn middels artikel 5.1 van de "Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017" soorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Dit is geen vrijbrief, de zorgplicht blijft van toepassing voor de vrijgestelde soorten.

### 3.2 HABITATSCAN

Tijdens de habitatscan is het projectgebied bezocht om te kijken of de uit de omgeving bekende soorten ook daadwerkelijk in het gebied voor kunnen komen, rekening houdend met het aanwezige habitat, de habitateisen en de verspreidingsgegevens van de betreffende soorten. Daarnaast kunnen er tijdens het veldbezoek nog soorten worden toegevoegd als het habitat geschikt lijkt voor de betreffende soort. De habitatscan heeft plaatsgevonden op 20 april 2017.

#### 3.2.1 ZOOGDIEREN

De bebouwing in het projectgebied biedt mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen in de vorm van open stootvoegen en ruimte onder dakranden en dakpannen. Het noordelijke deel van het projectgebied kan mogelijk door vleermuizen worden gebruikt als foerageergebied.

In het noordelijke deel van het projectgebied, dat momenteel niet in gebruik is door Liander, kunnen algemene zoogdieren als aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, hermelijn, veldmuis, vos, wezel en woelrat worden verwacht. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de Wet natuurbescherming. Wel is de zorgplicht van toepassing voor deze soorten.

#### 3.2.2 REPTIELEN

Uit de omgeving van het projectgebied zijn de adder, levendbarende hagedis en de ringslang bekend voor te komen. Wegens het ontbreken van geschikt habitat in het projectgebied worden deze soorten niet verwacht voor te komen.

#### 3.2.3 AMFIBIEËN

Uit de omgeving van het projectgebied zijn de beschermde heikikker en rugstreeppad bekend voor te komen. Wegens het ontbreken van waterelementen, mogelijke verblijfplaatsen en foerageergebied worden deze beschermde amfibieën niet verwacht voor te komen in het projectgebied.

#### 3.2.4 ONGEWERVELDEN

In de omgeving van het projectgebied zijn de beschermde libelle-, vlinder-, en juffersoorten gevlekte glanslibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, grote weerschijnvlinder, noordse winterjuffer, sleedoornpage en de zilveren maan bekend voor te komen. Deze waarnemingen zijn allen afkomstig uit het buitengebied ten



zuidoosten van Wolvega. Door het ontbreken van geschikt habitat en de relatief grote afstand van de bekende waarnemingen van deze beschermde soorten tot het projectgebied worden deze niet verwacht voor te komen.

### 3.2.5 VISSEN

Er zijn geen waterelementen in het projectgebied aanwezig. Hiermee is het voorkomen van beschermde vissoorten uitgesloten.

### 3.2.6 VAATPLANTEN

Er zijn geen beschermde vaatplanten bekend uit de omgeving en tijdens de habitatscan zijn geen beschermde vaatplanten waargenomen in het projectgebied. Wegens het ontbreken van geschikt habitat, het beheer en de waarnemingen tijdens de habitatscan, worden beschermde vaatplanten niet verwacht in het projectgebied voor te komen.

### 3.2.7 VOGELS

Tijdens de habitatscan is de uit de omgeving bekende huismus niet waargenomen in het projectgebied. Door de relatief lage hoogte van de bebouwing en de waarnemingen tijdens de habitatscan wordt de huismus niet verwacht voor te komen in het projectgebied.

### 3.2.8 MOGELIJK AANWEZIGE BESCHERMDE SOORTEN EN FUNCTIES

Het projectgebied herbergt mogelijk meerdere functies voor beschermde diersoorten. In het projectgebied kunnen op basis van het aanwezige habitat de volgende soorten en functies niet op voorhand worden uitgesloten voor te komen.

Tabel 1: Te verwachte beschermde soorten en functies

Soort / soortgroep	Functies	Bescherming Wnb	Mogelijk aanwezig in:
Vleermuizen	Verblijfplaats(en)	Artikel 3.5 (HR, bijlage IV)	Bebouwing spouwmuur/dakrand
Broedvogels	Nesten	Artikel 3.1 (VR)	Struweel langs gevels

## 3.3 EFFECTEN

Indien beschermde soorten in het projectgebied of binnen de invloedssfeer hiervan kunnen voorkomen, wordt onderzocht of de voorgenomen ontwikkeling effect heeft op deze soorten. Indien er effecten op deze soorten worden verwacht, zal worden gezocht naar compenserende of mitigerende maatregelen welke genomen kunnen worden tijdens de ontwikkeling om zo te voorkomen dat de Wet natuurbescherming wordt overtreden. Mochten deze maatregelen niet afdoende zijn, of praktisch niet in te passen in de plannen, zal mogelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk zijn.

### 3.3.1 EFFECTEN ONTWIKKELINGEN

#### *Tijdelijke effecten*

Tijdens de werkzaamheden in het projectgebied kan mogelijk verstoring van beschermde soorten optreden.

Wanneer in het noordelijke gedeelte van het projectgebied werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd kunnen mogelijk broedvogels worden verstoord.

Bij nachtelijke werkzaamheden waarbij lichtuitstraling richting de omgeving plaatsvindt kunnen foeragerende en langs-vliegende vleermuizen worden verstoord. Omdat er voldoende alternatieven aanwezig zijn in de omgeving van het projectgebied, zijn mogelijke effecten verwaarloosbaar.

#### *Permanente effecten*

Afhankelijk van de werkzaamheden in het projectgebied kunnen deze leiden tot de vernietiging van vaste rust-, en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

## 3.4 AANBEVELINGEN TEN AANZIEN VAN DE WET NATUURBESCHERMING

### 3.4.1 AANVULLENDE INVENTARISATIES PROJECTGEBIED

Het projectgebied herbergt mogelijk functies voor gebouwbewonende vleermuizen. Of en waar deze zich in het projectgebied bevinden is nog onbekend. Het is aan te bevelen nader onderzoek uit te laten voeren naar vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Het onderzoek naar vleermuizen dient afgestemd te zijn op de

verwachte aanwezigheid van de gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, en de ruige dwergvleermuis.

#### 3.4.2 MITIGERENDE MAATREGELEN

- Er zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in de bebouwing in het projectgebied. Na aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen zullen (indien verblijfplaatsen aanwezig zijn) nader te specificeren mitigerende maatregelen getroffen dienen te worden.
- Het is aan te bevelen werkzaamheden die effect kunnen hebben op nestlocaties van broedvogels buiten het broedseizoen van vogels (globaal 15 maart - 15 juli) uit te voeren. De vermelde periode is niet leidend, elk broedgeval is beschermd. Ook broedgevallen buiten deze periode mogen niet verstoord worden. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaats moeten vinden dient een aanvullende inspectie op broedvogels door een ecoloog te worden uitgevoerd om overtredingen te voorkomen.
- De werkzaamheden dienen in één richting te worden uitgevoerd waardoor aanwezige fauna voor de werkzaamheden uit kunnen vluchten.

#### 3.4.3 ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING

Indien aanvullende inventarisaties aantonen dat het projectgebied functies bevat voor beschermde vleermuizen en verstoring niet voorkomen kan worden, dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Hier kunnen voorwaarden in de vorm van mitigerende maatregelen aan verbonden zijn.

## 4 BESCHERMDE NATUURGEBIEDEN

Binnen het projectgebied zijn geen beschermde natuurgebieden aanwezig. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op ca. 6 kilometer van het projectgebied en betreft Rottige Meenthe & Brandemeer. Op ruim 1,5 kilometer ten zuiden van het projectgebied liggen gedeeltes van het NNN.



Afbeelding 2: Projectgebied ten opzichte van beschermde natuur (bron: [www.fryslan.fr/home/kaarten](http://www.fryslan.fr/home/kaarten))

### 4.1 EFFECTEN

Het projectgebied bevindt zich niet in de nabijheid van beschermde natuur. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden en delen van het NNN bevinden zich op voldoende afstand van het projectgebied om effecten uit te sluiten.

## 5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

### 5.1 CONCLUSIES

Er zijn mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in het projectgebied. Bij het uitvoeren van werkzaamheden aan de bebouwing in het projectgebied zijn effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen dan ook niet op voorhand uit te sluiten. Hiernaast biedt het projectgebied en de directe omgeving geschikt habitat voor nestlocaties van algemene broedvogels.

Nadelige effecten als gevolg van de geplande ontwikkeling op het NNN en Natura 2000 gebieden worden niet verwacht. Het NNN en Natura 2000-gebieden liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden in het projectgebied.

### 5.2 AANBEVELINGEN

Het is aan te bevelen nader onderzoek uit te laten voeren naar de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen.

Het is aan te bevelen de werkzaamheden overdag en buiten het broedseizoen uit te voeren om verstoring en overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Hiernaast wordt aanbevolen de werkzaamheden in één richting uit te voeren zodat eventuele aanwezige fauna voor de werkzaamheden uit kan vluchten.

**Tabel 2: Te verwachte beschermde soorten en aanbevolen inventarisaties**

Soort / soortgroep	Aanvullend onderzoek	Onderzoekperiode
Vleermuizen	Zomer- kraamverblijfplaatsen	15 mei- 15 juli
Vleermuizen	Paarverblijfplaats(en) en Zwermplaatsen	15 augustus- 1 oktober
Algemene broedvogels	Nesten, indien niet buiten het broedseizoen gewerkt wordt	Binnen de periode 15 maart t/m 15 juli

## 6 LITERATUUR

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011, Vleermuizen, Tirion Natuur uitgevers BV, Baarn

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014, Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, Ministerie van Economische zaken

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014, Soortenstandaard Huismus, Ministerie van Economische zaken

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, 2013, Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013.

### Internet

NDFF

[www.fryslan.frl/home/kaarten](http://www.fryslan.frl/home/kaarten)

[www.gbif.org](http://www.gbif.org)

[www.natuurloket.nl](http://www.natuurloket.nl)

[www.piscaria.nl](http://www.piscaria.nl)

[www.provinciaalgeoregister.nl/georegister/](http://www.provinciaalgeoregister.nl/georegister/)

[www.ravon.nl](http://www.ravon.nl)

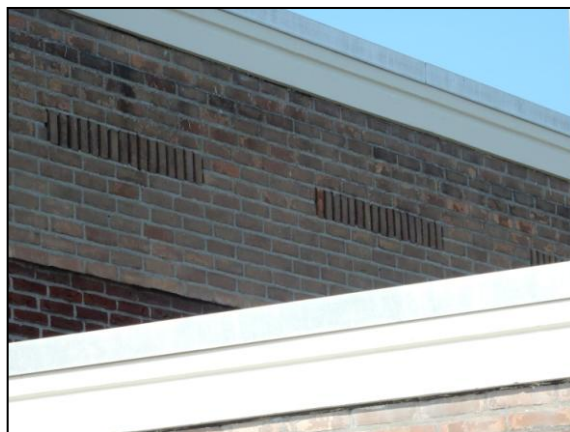
[www.stowa.nl](http://www.stowa.nl) (limnodata neerlandica)

[www.synbiosys.alterra.nl/natura2000](http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)

[www.telmee.nl](http://www.telmee.nl)

[www.verspreidingsatlas.nl](http://www.verspreidingsatlas.nl)

## Bijlage 1: Foto-impressie



## Bijlage 2: Tabel mogelijk aanwezige soorten

Tabel 1: Overzicht beschermde soorten in kilometerhok 196/543

Soortgroep	Naam	Bescherming	Afstand
Amfibieën	bruine kikker <sup>1</sup>	Wnb A	< 1km
Amfibieën	gewone pad <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Amfibieën	heikikker	HR IV & Bern II	< 5km
Amfibieën	kleine watersalamander <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Amfibieën	rugstreeppad	HR IV & Bern II	< 5km
Ongewervelden	gevlekte glanslibel	Wnb A	< 5km
Ongewervelden	gevlekte witsnuitlibel	HR IV & Bern II	< 5km
Ongewervelden	groene glazenmaker	HR IV & Bern II	< 5km
Ongewervelden	grote weerschijnvlinder	Wnb A	< 5km
Ongewervelden	noordse winterjuffer	HR IV & Bern II	< 5km
Ongewervelden	sleedoornpage	Wnb A	< 5km
Ongewervelden	zilveren maan	Wnb A	< 5km
Reptielen	adder	Wnb A	< 5km
Reptielen	levendbarende hagedis	Wnb A	< 5km
Reptielen	ringslang	Wnb A	< 5km
Vissen	grote modderkruiper	Wnb A	< 5km
Vleermuizen	gewone baardvleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	gewone dwergvleermuis	HR IV	< 5km
Vleermuizen	gewone grootoorvleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	laatvlieger	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	meervleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	rosse vleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	ruige dwergvleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vleermuizen	watervleermuis	HR IV & Bern II	< 5km
Vogels	boerenzwaluw	Cat. 5	< 5km
Vogels	boomkruiper	Cat. 5	< 5km
Vogels	boomvalk	Cat. 4	< 5km
Vogels	buizerd	Cat. 4	< 5km
Vogels	ekster	Cat. 5	< 5km
Vogels	gekraagde roodstaart	Cat. 5	< 1km
Vogels	huismus	Cat. 2	< 5km
Vogels	huiswaluw	Cat. 5	< 5km
Vogels	koolmees	Cat. 5	< 5km
Vogels	pimpelmees	Cat. 5	< 5km
Vogels	ransuil	Cat. 4	< 5km
Vogels	roek	Cat. 2	< 1km
Vogels	sperwer	Cat. 4	< 5km
Vogels	spreeuw	Cat. 5	< 1km
Vogels	torenavalk	Cat. 5	< 5km
Vogels	zwarte kraai	Cat. 5	< 5km
Zoogdieren	aardmuis <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	boomarter	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	bosmuis <sup>1</sup>	Wnb A	< 1km
Zoogdieren	bunzing <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	das	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	dwergmuis <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	dwergspitsmuis <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	eekhoorn	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	egel <sup>1</sup>	Wnb A	< 1km
Zoogdieren	haas <sup>1</sup>	Wnb A	< 1km

Soortgroep	Naam	Bescherming	Afstand
Zoogdieren	hermelijn <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	konijn <sup>1</sup>	Wnb A	< 1km
Zoogdieren	otter	HR IV & Bern II	< 5km
Zoogdieren	ree <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	steenmarter	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	veldmuis <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	vos <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	waterspitsmuis	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	wezel <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km
Zoogdieren	woelrat <sup>1</sup>	Wnb A	< 5km

\* = op basis van eerdere waarnemingen van Adviesbureau E.C.O.Logisch

<sup>1</sup> = Vrijstelling



## Bijlage 3: Bomeninventarisatie

Ten behoeve van de mogelijke noodzaak van een kapvergunning is een bomeninventarisatie in het projectgebied uitgevoerd. Hierbij zijn van alle bomen de soort, locatie, vitaliteit en diameter op borsthoogte bepaald. De bomeninventarisatie is op 20 april 2017 uitgevoerd. In afbeelding 1 zijn de bomen aangegeven met bijbehorende nummering. De resultaten zijn terug te vinden in de tabel 1. De bomen zijn tevens gefotografeerd. Bij de figuren staat aangegeven welke bomen het zijn.

Tabel 1. Bomeninventarisatie onderstation Haulerweg Wolvega

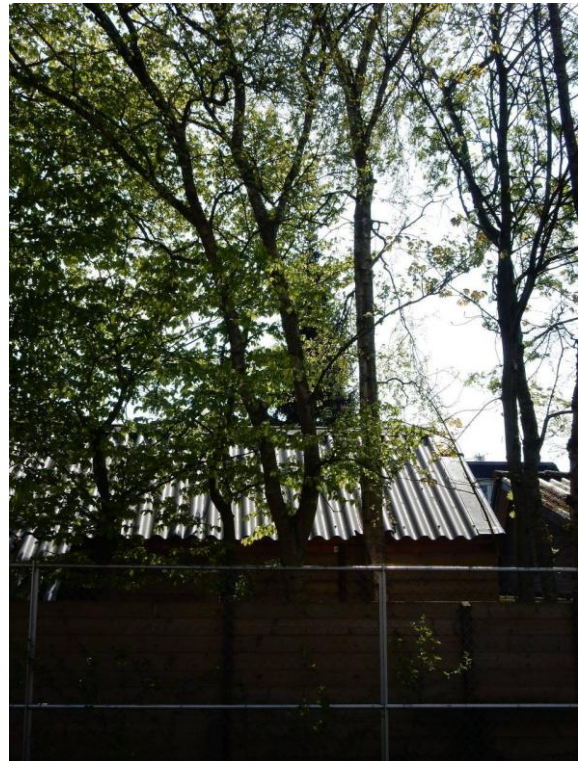
Nummer	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	RDX	RDY	Diameter op borsthoogte	Vitaliteit
1	<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	196189	543989	20	Vitaal
2	<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	196188	543988	45	Vitaal
3	<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	196186	543986	20	Vitaal
4	<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk	196185	543985	15	Vitaal
5	<i>Betula pendula</i>	Ruwe Berk	196184	543985	30	Vitaal
6	<i>Betula pendula</i>	Ruwe Berk	196183	543984	25	Vitaal
7	<i>Betula pendula</i>	Ruwe Berk	196181	543983	30	Vitaal
8	<i>Acer spec.</i>	Esdoorn	196177	543979	60	Vitaal
9	<i>Ulmus x hollandica</i>	Hollandse Iep	196172	543977	45	Vitaal
10	<i>Betula pendula</i>	Ruwe Berk	196167	543975	35	Vitaal



Afbeelding 1: Locatie bomen



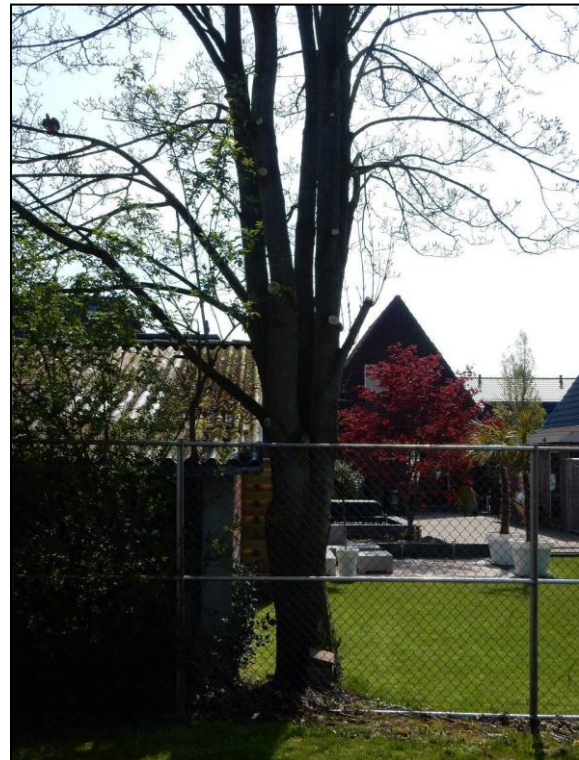
Afbeelding 2: Vier haagbeuken (nr. 1 t/m 4)



Afbeelding 3: Twee meest oostelijke berken (nr. 5 en 6)



Afbeelding 4: Meest westelijke berken (nr. 6 en 7)



Afbeelding 5: Esdoorn (nr. 8)



Afbeelding 6: Hollandse lep (nr. 9)



Afbeelding 7: Uiterst westelijke Berk (nr. 10)



Afbeelding 8: Overzichtsfoto bomenrij.